

Załącznik nr 3 do
Uchwały Nr XXVI/144/08
Rady Miejskiej w Połańcu
z dnia 28 sierpnia 2008 r.

Gmina Połaniec

Plan Odnowy Miejscowości

Maśnik

na lata 2008 – 2015

InicjatywaLokalna.pl

Maśnik, lipiec 2008

Autorzy:

mgr Anna Kluz

mgr Rafał Graczkowski

mgr Paweł Walczyszyn

Przy współpracy:

Urzedu Miasta i Gminy w Polańcu

InicjatywaLokalna.pl

Konsorcjum ***InicjatywaLokalna.pl***
ul. Targowa 18, 25-520 Kielce
tel./fax 041 343 01 24
e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl
www.inicjatywalokalna.pl

Rozdział	Nazwa	Strona
	Spis treści	3
1.	Wstęp	5
2.	Uczestnicy debaty strategicznej reprezentujący miejscowość Maśnik	6
3.	Metodologia	8
4.	Obszar i czas realizacji Planu Odnowy Miejscowości	9
5.	Charakterystyka Miejscowości Maśnik	12
5.1	Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia i liczba ludności	12
5.2	Historia miejscowości	15
5.3	Określenie przestrzennej struktury miejscowości	16
6.	Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	17
6.1	Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe	17
6.2	Obiekty i tereny	18
6.3	Infrastruktura społeczna	21
6.4	Infrastruktura techniczna	22
6.5	Przedsiębiorczość i rolnictwo	24
6.6	Kapitał społeczny i ludzki	25
7.	Kluczowe obszary problemowe	26
8.	Ocena mocnych i słabych stron miejscowości	27
9.	Miejscowość Maśnik w 2015 roku	29
10.	Cele strategiczne do 2015 roku	31
11.	Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną	32
11.1	Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2008-2015 wskazane przez mieszkańców miejscowości Maśnik	33
11.2	Zadania nie inwestycyjne	34
12.	Opis zadania priorytetowego w ramach „PROW 2007-2013”	35
12.1	Szacunkowe zestawienie kosztów zadania priorytetowego	36
12.2	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadania priorytetowego	37
13.	Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Maśnik	38
13.1	Wdrażanie	39

13.2	Finansowanie	41
13.3	Komunikacja społeczna i promocja	44
13.3	Monitoring	45
13.4	Aktualizacja	46
	Bibliografia	47
	Spis tabel	48
	Spis fotografii	49

1. Wstęp

„Plan Odnowy Miejscowości Maśnik na lata 2008-2015” (dalej: POM Maśnik) został opracowany zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zgodnie z założeniami, dokument składa się z czterech części. Pierwsza część zawiera charakterystykę miejscowości, w której będzie realizowana operacja. Kolejny element Planu, to diagnoza zasobów, które służą odnowie miejscowości. W tej części zostały wymienione i opisane aktualne atuty, które mogą przyczynić się do rozwoju miejscowości np. zasoby przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, infrastruktura społeczna i techniczna, gospodarka i rolnictwo, kapitał społeczny itp. Następnym elementem składowym dokumentu jest zestawienie oraz ocena mocnych i słabych stron miejscowości, oraz określenie szans i zagrożeń. Najistotniejszą częścią z punktu widzenia rozwoju jest plan działań inwestycyjnych oraz przedsięwzięć aktywizujących społeczność na okres co najmniej 7 lat.

Plan Odnowy Miejscowości jest bardzo ważnym instrumentem odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Dokument ten jest podstawowym załącznikiem do wniosku w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Plan Odnowy Miejscowości Maśnik ma przyczynić się do podniesienia standardu życia mieszkańców poprzez realizację określonych priorytetów. Konsekwencją podjętych przedsięwzięć ma być rozwój tożsamości społeczności lokalnej, zachowanie ich dziedzictwa kulturowego oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Rozwój i odnowa wsi to kluczowe zadanie wynikające z polityki kraju na najbliższe lata. Jest to też wyzwanie dla władz lokalnych – Gminy Połaniec. Dowodem działań podjętych na rzecz rozwoju obszarów wiejskich jest opracowanie Planów Odnowy Miejscowości, które w sposób bezpośredni wiążą się z licznymi korzyściami dla danej miejscowości. „Plan Odnowy Miejscowości Maśnik na lata 2008-2015” to plan, którego celem strategicznym jest wyznaczenie zadań wynikających z problemów blokujących rozwój potencjału wsi. Dokument opracowano metodami oddolnymi wspólnie z mieszkańcami w trakcie zebrania zespołu roboczego ds. POM, a następnie uchwalony przez Zebranie Wiejskie w dniu 31 lipca 2008 roku.

2. Uczestnicy debaty strategicznej reprezentujący miejscowość Maśnik

Debata strategiczna jest elementem procedury przygotowawczej do opracowania Planu Odnowy Miejscowości. W dniu 1 lipca 2008 roku w remizie OPS Maśnik odbyło się spotkanie przedstawicieli mieszkańców Maśnika, władz gminy i Konsorcjum *InicjatywaLokalna.pl*

Podczas spotkania zostały określone główne problemy, które ograniczają rozwój miejscowości w poszczególnych przyjętych obszarach życia społeczno-gospodarczego. Wypracowano wizję rozwoju miejscowości do roku 2015. W spotkaniu wzięli udział:

1. Jacek Tarnowski
2. Ernest Gałek
3. Aneta Matusiewicz
4. Józef Cichoń
5. Bogusław Gwóźdź
6. Małgorzata Kruzel-Witek
7. Mariusz Kwiatkowski
8. Szymon Jurkowski
9. Halina Wolak
10. Tadeusz Żak

oraz moderatorzy zebrania z Konsorcjum *InicjatywaLokalna.pl*:

1. Anna Kluz
2. Rafał Graczkowski

Łącznie w dyskusji wzięło udział 12 osób.

Fot.1. Spotkanie strategiczne 01.07.2008r., fot. Anna Kluz

Fot.2. Spotkanie strategiczne 01.07.2008r., fot. Anna Kluz.

3. Metodologia

Informacje potrzebne do opracowania „Planu Odnowy Miejscowości Maśnik na lata 2008-2015” zostały uzyskane poprzez użycie następujących metod:

- badania literaturowe (głównie w zakresie dokumentacji),
- generowanie pomysłów za pomocą metod odroczonej krytyki (zestaw metod Osborn'a),
- obserwacja uczestnicząca,
- prezentacje za pomocą flipchartów i rzutników multimedialnych,
- analiza strategiczna SWOT,
- analizy eksperckie.

Fot. 3. Debata Strategiczna 01.07.2008r. Anna Kluz

4. Obszar i czas realizacji Planu Odnowy Miejscowości

Plan Odnowy Miejscowości jest kompleksowym dokumentem określającym projekty niezbędne do realizacji na terenie Miejscowości Maśnik w latach 2008 – 2015. Jest on zgodny z priorytetami i celami dokumentów planistycznych wyższego rzędu (powiatowymi, regionalnymi, krajowymi i UE). Dokument został przygotowany między innymi na podstawie „Planu Odnowy Wsi dla Gminy Połaniec na lata 2008-2013”.

Plan Odnowy Miejscowości przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą Maśnika, formułuje problemy, zadania i projekty, których realizacja pozwoli osiągnąć oczekiwany poziom rozwoju. Jest narzędziem umożliwiającym podejmowanie efektywnych decyzji finansowych związanych z angażowaniem środków własnych gminy, jak i ubieganiem się o ośrodki ze źródeł zewnętrznych.

Przy opracowaniu Planu Odnowy Miejscowości, dużą rolę odgrywa społeczność lokalna znająca specyfikę Maśnika oraz jej problemy. W związku z powyższym przygotowanie Planu zostało poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Projekt był omawiany na zebraniu strategicznym Zespołu Roboczego ds. Planu Odnowy Miejscowości Maśnik (1 lipiec 2008 roku) oraz podczas Zebrania Wiejskiego (31 lipca 2008 roku).

Tabela 1 Komplementarność celu z innymi programami

Lp.	Program	Cel/Priorytet/Działanie
1	Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 - 2013	Cel 1: Rozwój konkurencyjności gospodarczej polskich regionów. Priorytet 1.4: Rozwój infrastruktury wzmacniającej konkurencyjność województw. (str. 28)
2	Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015.	Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej; Działanie: Infrastruktura społeczna – infrastruktura kultury, turystyki i sportu. Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich. Działanie: Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich. (str. 40,54)
3	Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013).	Cel 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski Cel 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich (str. 42)
5	Regionalny Program Operacyjny Województwa	Cel 5: Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego

	Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013.	Priorytet 5: Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport Działanie 5.2: Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych (str. 58, 98)
6	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	Cel 3: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury Priorytet 1: Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji Działanie: Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej w regionie Cel 5: Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej Priorytet 1: Rozbudowa i podnoszenie standardów infrastruktury społecznej Działanie 2: Poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej na poziomie podstawowym i średnim Cel 6: Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich Priorytet 1: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych Działanie 5: Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej umożliwiający poprawę jakości życia na obszarach wiejskich (str. 85)
8	Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2000 – 2015.	Cel warunkujący 3: Rozwój nauki i oświaty Upowszechnianie sportu i wychowania fizycznego. Troska o zachowanie dóbr kultury (str. 60)
9	Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2007 – 2013 dla Miasta i Gminy Połaniec str. 62	
10	Plan Odnowy Wsi dla Gminy Połaniec na lata 2007- 2013 str. 13	

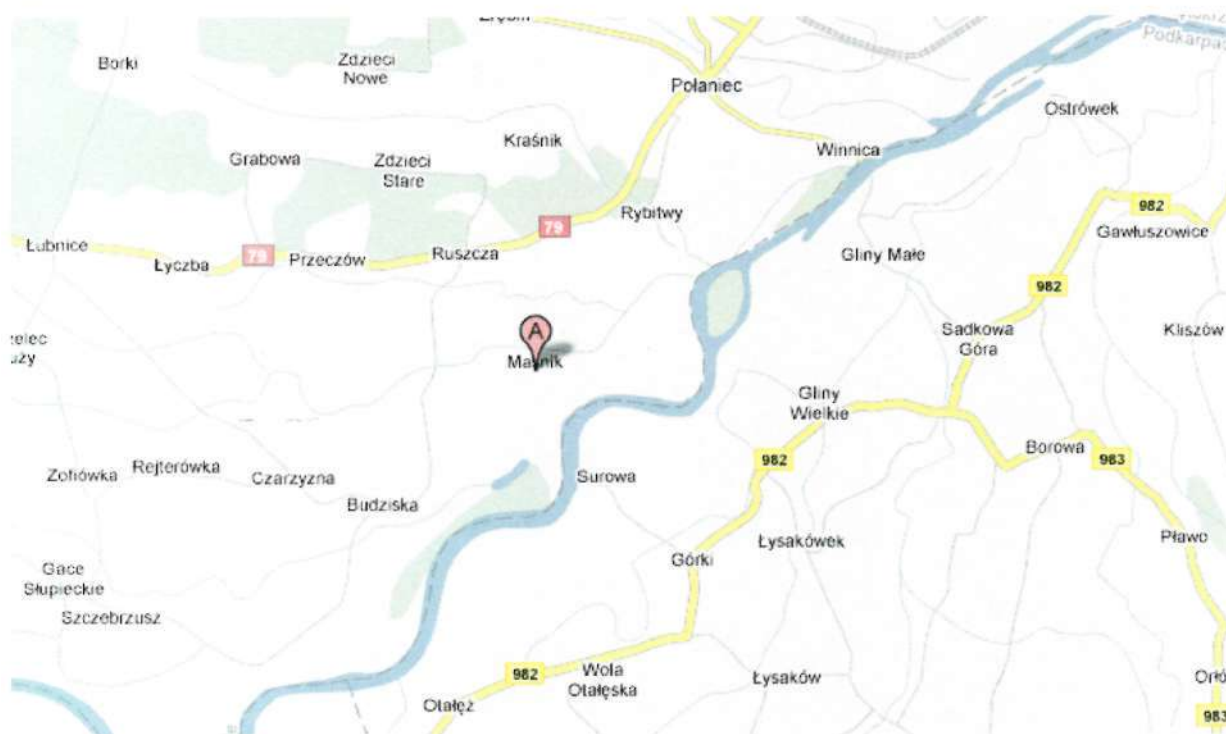
Fot. 4. Spotkanie wiejskie 31.07.2008r., fot. Anna Kluz

Fot.5. Spotkanie wiejskie 31.07.2008r., fot. Anna Kluz

5. Charakterystyka Miejscowości Maśnik

5.1 Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia i liczba ludności

Źródło: www.maps.google.pl

Maśnik to niewielka miejscowość położona w południowo-wschodniej części Polski, w gminie Połaniec, powiecie staszowskim.. Współrzędne miejscowości to 50° 23' 41" N, 21° 14' 09" E.

Gmina Połaniec zlokalizowana jest w powiecie staszowskim. Od wschodu jej granicę stanowi rzeka Wisła, zaś od północy i zachodu kompleks lasów Golejowskich. W 1869 roku Połaniec utracił samodzielność i został przekształcony w wieś liczącą 23 osady, prawa miejskie odzyskał 111 lat później. Połaniec to gmina miejsko-wiejska zajmująca 7501ha z czego miasto Połaniec 1241ha. Prawie 20% powierzchni stanowią lasy z przewagą drzewostanu sosnowego.

Gmina położona jest w niecce nidziańskiej, której mezoregion stanowi m.in. Niecka Połaniecka. Jest przedłużonym zapadliskiem tektonicznym, zbudowanym głównie z piasków, ilów i gipsów.

Surowce naturalne występujące na terenie Gminy Połaniec to głównie surowce ilaste ceramiki budowlanej oraz kruszywo naturalne (piaski drobnoziarniste) wydobywane w miejscowości Ruszczy. Teren gminy jest rozciągnięty pomiędzy dolinami rzek Wisły, Czarnej Wschodniej, Śmierdziączki i Kanału. Rzeka Czarna, stanowiła od czasów nowożytnych rzekę splawną, którą transportowano drewno i zboże do portu w Połańcu. Kiedyś wody tej rzeki były bardzo czyste dziś są określone jako wody pozaklasowe.

Tabela 2 – Powierzchnia poszczególnych miejscowości w gminie Połaniec wg stanu na 31.12.2007 r.

L.p.	Sołectwo	Obszar [w km ²]
1.	Brzozowa	2,88
2.	Kamieniec	5,40
3.	Kraśnik	9,92
4.	Luszyca	2,77
5.	Zawada	1,99
6.	Łęg	2,34
7.	Maśnik	2,89
8.	Okrągła	2,62
9.	Rybitwy	5,17
10.	Rudniki	5,06
11.	Ruszcza	6,78
12.	Ruszcza Kępa	
13.	Tursko Małe	3,52
14.	Tursko Małe Kolonia	2,17
15.	Winnica	1,37
16.	Wymysłów	5,31
17.	Zdzieci Nowe	5,31
18.	Zdzieci Stare	
19.	Zrębin	7,66

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Połańcu

Powierzchnia sołectwa Maśnik wynosi 2,89 km², co stanowi 4% całej powierzchni gminy Połaniec.

Tabela 3 - Miejscowość Maśnik w statystyce stan na 31.12.2007 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	ILOŚĆ
Powierzchnia w ha	289
Stan ludności ogółem, w tym:	205
Kobiety	110
Mężczyźni	95
Urodzenia żywe ogółem	1
Zgony ogółem	0
Przyrost naturalny	+1
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	40
Ludność w wieku produkcyjnym Kobiety (18-59 lat) / Mężczyźni (18-64)	K – 63/M -66
Ludność w wieku poprodukcyjnym Kobiety (60 lat i więcej) / Mężczyźni (65 lat i więcej)	K – 25 /M -11

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Połańcu

Tabela 4 - Struktura ludności gminy Połaniec i miejscowości Maśnik wg wieku-stan na 31.12.2007 r.

przedziały wieku w latach	Gmina Połaniec	Miejscowość Maśnik
do 19	2996	57
20 – 30	2727	32
31- 40	1426	22
41-50	2107	39
51-60	1744	17
powyżej 60	1245	38

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Połańcu

Ludność Maśnika stanowi 1.7 % społeczeństwa gminy Połaniec

5.2 Historia Miejscowości¹

Wieś Maśnik jest jedną z najmłodszych miejscowości na terenie Gminy Połaniec. Powstała w XIX wieku. Pierwotnie znajdował się tu folwark należący do Ruszczy Dolnej i Górnej. Dobra te były własnością Adama hrabiego Potockiego.

W początkowym okresie, miejscowość liczyła 1 dom drewniany, w którym zamieszkiwało 5 osób. Dom był zbudowany na planie prostokąta, posiadał cztery izby (sień, kuchnię, izbę i oborę). Pokrycie budynku stawiał czterospadowy dach przykryty słomą. Gospodarstwo posiadało 1,9ha pola. Dom ten wybudowany ok. 1880 roku istniał jeszcze w 1981 roku.

W 1892 roku dobra Ruszczyńskie wraz z Maśnikiem weszły we własność spadkobierczyni po Adamie Potockim, Róży Marii Potockiej, żony księcia Macieja Radziwiłła. W 1915 roku dobra te nabył od Róży Radziwiłł, Aleksander Gierlicz, który w tym samym roku sprzedał je Stanisławowi Knothe za sumę 175 000 rubli. Całość dóbr w 1933 roku odziedziczyła córka Stanisława Knothe, Irena Knothe.

Jeszcze przed II wojną światową gromada Maśnik liczyła 278 mieszkańców, czyli więcej niż obecnie. Struktura ludności przedstawiała się następująco 138 mężczyzn i 140 kobiet. Okres wojny przyniósł przymusowe wysiedlenia, spowodowane zbliżającym się frontem. W okresie wojennym dobra zostały zajęte przez Skarb Państwa i rozparcelowane na działki wielkości od 1ha do 4ha.

W 1986 miejscowość Maśnik liczyła 230 mieszkańców z czego 111 mężczyzn i 119 kobiet. Rok później liczba ta zmalała do 227.

W początkowym okresie lat 90-tych wieś posiadała 291ha oraz 230 mieszkańców. Stosunkowo żyzne gleby przyczyniły się do rozwoju rolnictwa zwłaszcza uprawy zbóż, warzyw i sadownictwa. W zabudowie mieszkaniowej przeważały zagrody jednorodzinne. W miejscowości znajdował się jeden sklep spożywczy, punkt biblioteczny, oraz istniejące do dziś koło gospodyń wiejskich i remiza OSP.

---

¹ Opracowanie na podstawie „Merkiusz Połaniecki”, Pismo Rady Miejskiej, Wydawca UM i G Połaniec

5.3 Określenie przestrzennej struktury miejscowości

Maśnik jest położony na południowym-zachodzie od granic miasta. Obszar charakteryzuje się najżyźniejszymi glebami w całej Gminie Połaniec, stąd cechuje go zwarta struktura zabudowy. Miejscowość połączona drogą powiatową z Połańcem, stanowi jednostkę typowo rolniczą. Sołectwo Maśnik leży w dolinach Wisły oraz jej lewego dopływu Kanał-Strumień. Teren miejscowości chroniony jest wysokimi wałami przeciwpowodziowymi, które zostały wzmocnione po ostatniej powodzi w 1997 roku.

Obszar rozcięty jest starorzeczami, powstałymi w wyniku powodzi. Starorzecze stanowi dawne, dziś wyschnięte koryto rzeki Kanał-Strumień.

Maśnik charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu, którego najwyższy punkt leży na wysokości 160,05 m. n. p. m., a najniższy 150m. n. p. m. Na warunki klimatyczne miejscowości wpływa położenie w strefie niecki połanieckiej oraz lasów. Przemierzając obszar wioski napotkać można na wkomponowane w otoczenie przydrożne, drewniane krzyże i kapliczki.

Miejscowość Maśnik jest typem wsi ulicówki, zabudowa mieszkaniowa, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego jest zlokalizowana co najmniej 50 metrów od wałów powodziowych.

Remiza strażacka i wielofunkcyjne boisko sportowe stanowią wspólną przestrzeń publiczną. Jest to miejsce ogólnodostępne będące punktem centralnym wioski. Budynek remizy skupia życie społeczno-kulturowe Maśnika. Odbywają się tu wszystkie lokalne imprezy.

Na obszarze Maśnika nie ma żadnego budynku, który stanowiłby dominantę przestrzenną w strukturze przestrzennej miejscowości.

Na terenie gminy Połaniec znaczna część gleb jest słabych IV i V klasy bonitacyjnej. Obejmują one około 66 % użytków rolnych gminy. Gleby VI klasy bonitacyjnej zajmują około 19 % użytków rolnych. Najlepsze gleby III klasy bonitacyjnej występują w niewielkich kompleksach głównie w południowo-wschodniej części gminy – m.in. w okolicach wsi Maśnik. Procentowy udział tych gleb w ogólnej powierzchni użytków rolnych nie przekracza 18 %.

6. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Zasoby sołectwa to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości przy budowaniu czy realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi. Przy analizie zasobów wzięto pod uwagę następujące ich kategorie: środowisko przyrodnicze, środowisko kulturowe, dziedzictwo religijne i historyczne, obiekty, tereny, infrastruktura, gospodarka i rolnictwo, instytucje, organizacje społeczne.

6.1 Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

Na bogactwo przyrodnicze Maśnika składają się otaczające go rzeki oraz Lasy Golejowskie, wchodzące w skład nadleśnictwa w Staszowie. W lasach dominuje drzewostan sosny z domieszką buka, grabu i brzozy.

Położenie miejscowości w tak bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Kanał-Strumień stwarza zagrożenia podtopieniami i powodziami. Wystarczy dodać, że podczas powodzi w 1997 wiele rodzin zostało ewakuowanych, a zniszczenia były olbrzymie. Po tej katastrofie zostały odbudowane i wzmocnione wały na rzece Kanału-Strumień

Na terenie sołectwa nie ma żadnego obiektu wpisanego do ewidencji zabytków.

Fot.6. Wał przeciwpowodziowy fot. Rafał Graczkowski

6.2 Obiekty i tereny

Tereny na których położona jest miejscowość charakteryzują się żyznymi glebami, dlatego zabudowa mieszkaniowa odznacza się zwartą strukturą. Tereny cechuje rozwój budownictwa mieszkaniowego, nie tylko związanego z wymianą starych siedlisk czy zabudową o funkcjach rolniczych, ale też zabudową jednorodzinną. Plany wytyczające działki pod zabudowę mieszkaniową muszą uwzględniać przepisy bezpieczeństwa o zachowaniu odpowiedniej odległości od wałów przeciwpowodziowych.

Jednym z najważniejszych obiektów na obszarze Maśnika jest budynek remizy OSP. Jest to obiekt dwukondygnacyjny położony na dużym, przestrzennym placu. Budynek jest miejscem gdzie mieszkańcy organizują wszystkie spotkania i imprezy. Dzięki wystarczająco dużej kubaturze, remiza wynajmowana jest pod organizację imprez weselnych, co stanowi dodatkowe źródło dochodów dla OSP. W celu podniesienia walorów estetycznych zostanie wykonana nowa elewacja budynku, na działanie to został już rozpisany przetarg. Zagospodarowanie terenu wokół remizy jest jednym z ważniejszych elementów inwestycyjnych na terenie sołectwa. Inwestycja zostanie zrealizowana poprzez instalację odpowiedniego oświetlenia, zagospodarowanie terenów zielonych oraz małej infrastruktury (ławki parkowe, altanę i grill). Poza tym, plac zostanie ogrodzony siatką co uskuteczni zarządzanie terenem, łatwiej też będzie utrzymać porządek. Działania te poprawią wizerunek centrum miejscowości, dzięki czemu przyjemniej będzie można spędzić czas w tym miejscu. W ramach modernizacji centrum miejscowości jedno z pomieszczeń remizy zostanie zaadaptowane na świetlicę wiejską. Powstanie takiej sali było jedną z propozycji zgłoszonych przez mieszkańców podczas zebrania strategicznego. Działanie będzie wymagać budowy podjazdu dla osób niepełnosprawnych, adaptacji sali i zakup wyposażenia. Świetlica będzie stanowiła dużą atrakcją zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, nie mających gdzie spędzać wolnego czasu, przede wszystkim w okresie zimowym. Dodatkową atrakcją dla najmłodszych będzie plac zabaw, który powstanie na terenie remizy OSP.

Fot. 7. Remiza OSP Maśnik, fot. Rafał Graczkowski

Bezpośrednio za remizą znajduje się boisko wielofunkcyjne, wybudowane w czynie społecznym przez mieszkańców Maśnika. Na płycie wydzielone jest boisko do piłki siatkowej, koszykówki oraz do piłki nożnej. Do pełnego zagospodarowania tego kompleksu brakuje zmodernizowanej płyty boiska do piłki nożnej oraz chodnika.

Ponadto przy boisku do koszykówki powstanie miejsce umożliwiające organizację imprez na świeżym powietrzu. Realizacja działania będzie możliwa poprzez wybudowanie zadaszenia i odpowiedniego podestu.

Fot.8. Kompleks boisk sportowych fot. Rafał Graczkowski

W Maśniku znajduje się remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. Jest to budynek składający się z dwóch kondygnacji. To miejsce spotkań mieszkańców oraz organizacji działających na terenie wioski. W planach jest zaadaptowanie jednego z pomieszczeń na świetlicę wiejską, która byłaby alternatywą na spędzanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Obok remizy jest niewielki plac, który w przyszłości zostanie zmodernizowany poprzez podjęcie takich działań jak budowa zadaszenia i renowacja nawierzchni.

Fot.9. Remiza OSP , widok od strony boiska, fot. Rafał Graczkowski

6.3 Infrastruktura społeczna

Na terenie miejscowości Maśnik oddalonej od miasta Połaniec około 8km jedynymi obiektami infrastruktury społecznej jest remiza OSP oraz wielofunkcyjne boisko sportowe. Ich znaczenie dla miejscowej społeczności jest bardzo duże. Remiza pełni funkcje lokalnego ośrodka kultury - odbywają się tu imprezy organizowane przez miejscową społeczność a także mają tu miejsce zebrania wiejskie oraz zebrania rady sołeckiej. Remiza, umożliwia działanie drużyny OSP i funkcjonowanie innych organizacji np. Koła Gospodyń Wiejskich. Poza tym sam fakt posiadania przez wioskę takiego miejsca stanowi impuls do organizacji różnych uroczystości i świąt (np. spotkania oplatkowe, choinka). Ma to zdecydowanie pozytywny wpływ na integrację mieszkańców.

Rozbudowana baza sportowa umożliwia rozwój drużyny piłkarskiej odnoszącej sukcesy w skali gminy. Kompleks boisk daje szansę na rozwój aktywności sportowej młodszych i starszych mieszkańców Maśnika. Mieszkańcy korzystają z opieki zdrowotnej świadczonej przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Zdrowia w Połańcu. Dzieci i młodzież uczęszczają do pobliskiego Zespołu Placówek Oświatowych w Ruszcy. Mieści się tam szkoła podstawowa i gimnazjum. W Ruszcy znajduje się też najbliższa Biblioteka. Jest to filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Połańcu. W ubiegłym roku została ona zmodernizowana i powiększona o dodatkowe pomieszczenie. Biblioteka posiada bogaty księgozbiór, liczący około 12 tys. woluminów. W bibliotece istnieje możliwość bezpłatnego korzystania z Internetu.

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizuje Komisariat Policji w Połańcu obejmujący swoim działaniem cały obszar gminy.

6.4 Infrastruktura techniczna

Najważniejsze usługi są skoncentrowane w Połańcu. Tu mieści się Urząd Miasta i Gminy, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Zdrowia, kilka aptek, banki, Centrum Kultury i Sztuki, Kino „Pegaz”, Kryta pływalnia „Delfin”, kręgielnia, posterunek policji.

Infrastruktura drogowa

Drogi przebiegające przez Maśnik to:

- droga nr VII/4,
- droga nr VII/2- od drogi VII/4 w kierunku zachodnim,
- droga nr VII/3- od drogi powiatowej nr 0820T przez wiś do drogi powiatowej nr 0822T,
- droga nr VII/1.

Stan nawierzchni dróg na terenie miejscowości jest zadawalający. Gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku ciągów pieszych i ścieżek rowerowych. Na obszarze Maśnika nie ma chodników co zdecydowanie obniża poziom bezpieczeństwa.

Kolejnym elementem infrastruktury drogowej wymagającym poprawy struktury technicznej są drogi transportu rolniczego.

Wieś jest przyłączona do sieci telefonicznej jednak dostęp do usług internetowych jest ograniczona. Spowodowane jest to zbyt małą ilością anten, co skutkuje słabym sygnałem i przepustowością. Ponadto wieś Maśnik objęta jest zasięgiem telefonii komórkowej.

Komunikacja transportowa

Komunikację zbiorową dla całej Gminy zapewniają linie autobusowe oraz prywatni przewoźnicy. Istnieje duży problem z częstotliwością połączeń komunikacyjnych. Ze względu na niewielką liczbę pasażerów kursują tylko dwa autobusy na dzień, rano i popołudniu. Stanowi to zdecydowane utrudnienie dla mieszkańców Maśnika zwłaszcza w okresie roku szkolnego.

Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa

Miejscowość Maśnik jest zwodociągowana oraz posiada sieć kanalizacyjną. Dostęp do kanalizacji mają prawie wszystkie gospodarstwa domowe. Na ukończeniu jest realizacja

projektu dofinansowanego z Funduszu Spójności, którego przedmiotem jest wykonanie kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Połaniec, Staszowa i Rytwian. Celem projektu jest poprawa stanu czystości rzeki Czarnej Staszowskiej, który ma zostać osiągnięty poprzez powszechny dostęp do sieci kanalizacyjnej. Jest to możliwe poprzez powstanie większej ilości oczyszczalni ścieków. W związku z tą inwestycją została zaplanowana budowa kanalizacji sanitarnej na odcinku 102 km, w tym 9,2 km przyłączy domowych, budowę 4 oczyszczalni wód deszczowych oraz modernizację oczyszczalni ścieków w Łęgu. Realizacja przedsięwzięcia ma szczególnie duże znaczenie dla ochrony środowiska oraz wpłynie korzystnie na rozwój gminy poprzez zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej.

Sołectwo jest zaopatrywane w wodę przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Połańcu. Brak własnych ujęć wodnych zmusza firmę do skupowania wody od niezależnych producentów. Do rozprowadzania wody wykorzystuje się wodociągi i pompownie. Długość wodociągów wylicza się na 122,1km. Firma obsługuje dwie przepompownie wodociągowe. Woda dostarczana przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. spełnia wszystkie wymagane przepisami warunki czystości. Na terenie Maśnika nie ma sieci gazowej. Na chwilę obecną nie ma potrzeby gazyfikacji terenu.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych. Do usuwania odpadów wykorzystuje się specjalistyczny sprzęt, a zwłaszcza specjalistyczne samochody do transportu. Odpady są składowane na międzygminnym wysypisku odpadów komunalnych w miejscowości Luszyca. Odpady są wywożone raz w miesiącu. Ze względu na ochronę środowiska funkcjonuje system segregacji odpadów.

6.5 Przedsiębiorczość i rolnictwo.

Gospodarstwa rolne zajmują powierzchnię 290ha. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi 78 w tym jedno powyżej 10ha. Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

- grunty orne 165ha,
- łąki i pastwiska 30,5ha,
- lasy i zadrzewienia 22ha.

Zdecydowanie większa ilość gruntów należy do III a (54,06) oraz III b (33,70) klasy bonitacyjnej. Są to żyzne gleby głównie brunatne i bielcowe.

Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł zarobkowania mieszkańców Maśnika. Przeważają gospodarstwa mające od 2 do 5ha. W miejscowości działalność rolniczą na większą skalę prowadzi tylko jeden producent. Kierunki produkcji rolnej są w dużym stopniu uwarunkowane strukturą obszarową gospodarstw.

Na terenie miejscowości zarejestrowane są tylko 4 podmioty prowadzące własną działalność gospodarczą. Są to placówki handlowo - gastronomiczne oraz zakłady produkcyjno usługowe. Ich profil prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5 - Struktura działalności gospodarczych prowadzonych w miejscowości Maśnik

WYSZCZEGÓLNIENIE	ILOŚĆ
Placówki handlowe i gastronomiczne	2
Produkcja wyrobów przemysłowych	-
Produkcja wyrobów spożywczych	-
Budownictwo	
Usługi transportowe	-
Zakłady produkcyjno - usługowe	2
OGÓLEM:	4

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Polańcu

Niewystarczająca aktywność mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości sprawia, że miejscowość ma niewiele do zaoferowania młodym ludziom, co skutkuje ich migracją, podyktowaną potrzebami zarobkowymi.

6.6 Kapitał społeczny i ludzki

Sołtysem Maśnika jest pani Halina Wolak, zaś radnym jest Józef Cichoń. Szczególną aktywność wykazuje Ochotnicza Straż Pożarna, będąca motorem napędowym wielu działań. Teren wsi zamieszkuje spora grupa młodych kobiet, które prężnie działają w ramach Koła Gospodyń Wiejskich

Ochotnicza Straż Pożarna

Maśnik posiada drużynę OSP, której prezesem jest pan Mariusz Kwiatkowski. Drużyna dysponuje wozem strażackim oraz całym potrzebnym sprzętem, bardzo aktywnie uczestniczy w akcjach ratunkowych oraz zawodach strażackich, na których zajmuje się punktowane miejsca (I miejsce w skali gminy oraz II miejsce w skali powiatu).

Koło Gospodyń Wiejskich

Koło Gospodyń Wiejskich liczy 20 aktywnych kobiet, które zrzeszając się promują Maśnik poza sołectwem. Koło dysponuje zapleczem na terenie remizy OSP, gdzie panie mogą rozwijać swoje umiejętności kulinarne i organizować spotkania. Istnienie takiej organizacji jest bardzo ważne dla każdej małej miejscowości, gdyż obok drużyny OSP jest to najczęściej jedyna organizacja zrzeszająca miejscową społeczność

Parafia

Maśnik należy do parafii Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Ruszcy. Odległość od kościoła wynosi około 2km. Parafia powstała w latach 80-tych ubiegłego stulecia. Kościół powstał przy wielkim zaangażowanie wiernych z Ruszcy, Dzieci, Maśnika i Rybitw. Styl kościoła jest halowy, jednonawowy. Obok kościoła znajduje się cmentarz grzebalny.

7. Kluczowe obszary problemowe

Podczas spotkania przedstawiciele mieszkańców Maśnika, które odbyło się 1 lipca 2008 r. w sali OSP wyłoniono najważniejsze problemy sołectwa. Możemy je pogrupować w dwóch głównych obszarach:

- niewystarczająca infrastruktura dla rozwoju i integracji społeczności lokalnej,
- słaba jakość infrastruktury technicznej i drogowej.

Problem główny: niewystarczająca infrastruktura dla rozwoju i integracji społeczności lokalnej

Problemy cząstkowe, wynikające z problemu głównego:

- brak świetlicy wiejskiej,
- brak placu zabaw dla najmłodszych,
- niedostateczna ilość imprez integracyjnych,
- słabo zagospodarowane centrum miejscowości,
- brak odpowiednio zagospodarowanego boiska sportowego,
- brak odpowiedniego wyposażenia dla działających organizacji.

Problem główny: *słaba jakość infrastruktury technicznej i drogowej*

Problemy cząstkowe, wynikające z problemu głównego:

- zły stan dróg transportu rolniczego,
- brak chodników na terenie miejscowości,
- słaby zasięg sieci Internetowej,
- problemy ze starorzeczem.

8. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Analiza SWOT identyfikuje mocne strony (*strenghts*), słabe strony (*weaknesses*), szanse (*opportunities*), zagrożenia (*threats*). W uproszczeniu pojęciowym SWOT można traktować jako identyfikację problemów i potencjałów rozwojowych sołectwa oraz wyodrębnienie spośród nich tych, które mają lub mogą mieć znaczenie zagrożeń (problemy) i szans (potencjały).

Tabela 6 Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe Strony
Warunki naturalne	Warunki naturalne
Stosunkowo żyzne gleby Czyste powietrze i atrakcyjne położenie geograficzne	Lokalizacja na terenie wysokiego zagrożenia powodziowego Starorzecze
Zasoby techniczne	Zasoby techniczne
Pełne zwodociągowanie Maśnika Ciśnieniowa oczyszczalnia ścieków Pełna kanalizacja miejscowości (do końca 2008 r.) Dostęp do sieci telefonicznej Budynek remizy OSP	Zły stan dróg transportu rolniczego Brak chodników na terenie całej miejscowości Niedostateczne zagospodarowanie infrastruktury sportowej Słaba sieć połączeń komunikacyjnych umożliwiających kontakt z sołectwami oraz najbliższymi aglomeracjami miejskimi Słaby zasięg sieci internetowej Niedostateczny program użytkowy remizy OSP- potrzeba utworzenia świetlicy wiejskiej
Zasoby Ludzkie	Zasoby Ludzkie
Aktywnie działające organizacje np. Koło Gospodyń Wiejskich, drużyna OSP Potencjał ludzki, duża aktywność mieszkańców, Pozytywne nastawienie władz samorządowych Gminy, co do działań prorozwojowych podejmowanych przez mieszkańców Maśnika	Niedostateczna ilość imprez integracyjnych Brak wewnętrznego kapitału inwestycyjnego Słabo wyposażone organizacje Bezrobocie, zwłaszcza wśród kobiet

Szanse	Zagrożenia
Zasoby ludzkie	Zasoby ludzkie
<p>Stosunkowo duża liczba osób w wieku produkcyjnym, aktywnych zawodowo</p> <p>Dużo osób młodych mieszkających na terenie Maśnika</p> <p>Dodatni przyrost demograficzny</p> <p>Możliwość realizacji projektów z wykorzystaniem środków z budżetu Unii Europejskiej.</p>	<p>Ubożenie części społeczeństwa</p> <p>Migracja zarobkowa młodych ludzi</p>
Zasoby Gospodarcze	Zasoby Gospodarcze
<p>Uproszczenie przepisów dotyczących zakładania własnej działalności gospodarczej</p> <p>Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy UE</p> <p>Wyrównywanie szans rozwoju obszarów wiejskich</p>	<p>Marazm inwestycyjny</p> <p>Brak inwestorów zewnętrznych</p> <p>Brak bazy turystycznej</p>
Zasoby techniczne	Zasoby techniczne
<p>Rozbudowana sieć telefoniczna (komórkowa i przewodowa)</p> <p>Dobrze rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna</p> <p>Wystarczająca elektryfikacja miejscowości</p>	<p>Zły stan nawierzchni dróg transportu rolniczego</p> <p>Brak chodników i progów zwalniających</p> <p>Brak placu zabaw dla najmłodszych</p> <p>Niewystarczające oświetlenie centrum miejscowości (remiza i boisko sportowe)</p> <p>Brak studni głębinowej</p>

9. Miejscowość Maśnik w 2015 roku

Podczas debaty strategicznej oraz zebrania wiejskiego wypracowano wspólnie wizję rozwoju Miejscowości na najbliższe lata. Z wizji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (bezpieczeństwo, infrastruktura, społeczność) - wzajemnie się uzupełniają.

Trzy obszary rozwojowe:

ZAGOSPODAROWANIE I MODERNIZACJA CENTRUM MIEJSCOWOŚCI

Cel: Centrum Maśnika dzięki modernizacji uzyskuje nowy, estetyczny wygląd a zagospodarowanie tego miejsca nadaje mu dodatkowe znaczenie jako miejsca użyteczności publicznej.

OŻYWIENIE ŻYCIA KULTURALNO- SPOŁECZNEGO

Cel: Mieszkańcy korzystają z nowych form spędzania wolnego czasu m.in. dzięki dobrze zagospodarowanej świetlicy wiejskiej oraz zmodernizowanemu boisku do piłki nożnej.

ROZWÓJ I WSPARCIE ORGANIZACJI DZIAŁĄCYCH NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Cel: Mieszkańcy Maśnika działają w stowarzyszeniach, które skutecznie pozyskują finansowanie zewnętrzne na realizację swoich pomysłów. Mieszkańcy zgodnie współpracują przy wdrażaniu swoich pomysłów.

Wizja Miejscowości Maśnik w 2015 roku

Maśnik to wieś gościnna i przyjazna środowisku, kultywująca tradycję i zwyczaje.

To miejsce, gdzie ludziom żyje się dostatnio i bezpiecznie.

Wieś z rozbudowaną bazą sportowo-rekreacyjną oraz zmodernizowanym centrum jest atrakcyjnym miejscem do mieszkania, a dla innych osiedlenia się i wypoczynku

10. Cele strategiczne do 2015 roku

Hierarchizacji celów dokonano w czterech obszarach rozwoju społeczno - gospodarczego.

ZAGOSPODAROWANIE I MODERNIZACJA CENTRUM MIEJSCOWOŚCI

Priorytetem w tym obszarze jest podjęcie działań w kierunku zagospodarowania centralnej części sołectwa – obok Remizy OSP.

OŻYWIENIE ŻYCIA KULTURALNO-SPOŁECZNEGO

Priorytetem w tym obszarze jest uatrakcyjnienie i rozwój życia kulturalnego i społecznego poprzez powstanie świetlicy wiejskiej i zmodernizowanie płyty boiska sportowego.

ROZWÓJ I WSPARCIE ORGANIZACJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Priorytetowym celem w tym obszarze jest tworzenie warunków zmierzających do integrowania mieszkańców m.in. poprzez wsparcie istniejących organizacji, imprezy kulturalne , wyjazdy studyjne.

11. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną

Poniższa tabela zawiera przedsięwzięcia inwestycyjne, które zostały uzgodnione przez mieszkańców miejscowości Maśnik jako propozycje do Planu Odnowy Miejscowości.

Umieszczone przedsięwzięcia zostały zaplanowane na lata 2008-2015. Zadania będą współfinansowane z „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013” w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

11.1 Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2008-2015 wskazane przez mieszkańców miejscowości Maśnik

Tabela 7. Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2008-2015 wskazane przez mieszkańców miejscowości Maśnik

L.p.	Nazwa inwestycji	Harmonogram realizacji [w latach]	Kwota końcowa i wskazanie	Źródła jej pozyskania
Cel strategiczny 1 – ZAGOSPODAROWANIE I MODERNIZACJA CENTRUM MIEJSCOWŚCI				
1.	Zagospodarowanie terenu wokół remizy OSP	2009-2010	170 000,00 zł	Np. PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi” środki własne, inne dotacje
2.	Wybudowanie chodnika prowadzącego od drogi głównej do boiska sportowego	2009-2010	30 000,00 zł	Np. PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi” środki własne, inne dotacje
Cel strategiczny 2 – OŻYWIENIE ŻYCIA KULTURALNO-SPOŁECZNEGO				
3.	Zaadaptowanie części remizy OSP na świetlicę wiejską	2009 -2010	107 000,00 zł	Np. PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi” środki własne, inne dotacje
4.	Modernizacja płyty boiska do piłki nożnej	2009 -2010	50 000,00 zł	Np. PROW 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi” środki własne, inne dotacje
Cel strategiczny 3 – ROZWÓJ I WSPARCIE ORGANIZACJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ				
5.	Wsparcie dla działających organizacji i zrzeszeń - wyposażenie	2009-2010	30 000,00	PO „Kapitał Ludzki”, małe granty dla stowarzyszeń
6.	Wyjazd studyjny dla najbardziej aktywnych mieszkańców	2009-2010	15 000,00	PO „Kapitał Ludzki”
7.	Zorganizowanie dnia Maśnika oraz innych imprez kulturalno-sportowych	2009-2010	15 000,00	PO „Kapitał Ludzki”

11.2 Zadania nie inwestycyjne

Zestawienie zadań „nie inwestycyjnych”, których realizacja powinna się odbywać na bieżąco.

Tabela 8 Zadania nie inwestycyjne

1.	Organizacja Dnia Sołectwa Maśnik oraz imprez kulturalno - sportowych mających na celu integrację mieszkańców.
2.	Wsparcie istniejącej drużyny OSP – doposażenie.
3.	Wsparcie drużyny piłkarskiej oraz inicjowanie aktywności w innych dyscyplinach niż piłka nożna.
4.	Wypracowanie i przygotowanie wniosków o dofinansowanie imprez kulturalno – sportowo - oświatowych oraz szkoleń, warsztatów i innych aktywności z programów UE, zwłaszcza z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”.
5.	Inicjowanie szkoleń i doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia własnych działalności gospodarczych.
6.	Inicjowanie, wspieranie i promowanie budowy atrakcji turystycznych, bazy noclegowej i gastronomicznej.
7.	Inicjowanie powstania gospodarstw agroturystycznych w Maśniku.
8.	Kultywowanie tradycji i zwyczajów poprzez działalność Koła Gospodyń Wiejskich.
9.	Pobudzanie i inicjowanie aktywności gospodarczej, wspieranie i promowanie aktywnych postaw.
10.	Prezentowanie dobrych przykładów oraz pomoc w ich wdrażaniu w Miejscowości.
11.	Promocja Miejscowości Maśnik jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania.
12.	Prowadzenie dla mieszkańców w systemie ciągłym szkoleń w zakresie obsługi komputera oraz Internetu.
13.	Wspieranie i promowanie przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy.

12. Opis zadania realizowanego w ramach „PROW 2007-2013”, działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

UATRAKCYJNIENIE MIEJSCOWOŚCI MAŚNIK POPRZEZ ZAGOSPODAROWANIE I MODERNIZACJĘ CENTRALNEJ CZĘŚCI SOŁECTWA, UTWORZENIE ŚWIETLICY WIEJSKIEJ ORAZ RENOWACJĘ PŁYTY BOISKA SPORTOWEGO

Zadaniem priorytetowym, przewidzianym do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jest „Uatrakcyjnienie miejscowości Maśnik poprzez zagospodarowanie i modernizację centralnej części sołectwa, utworzenie świetlicy wiejskiej oraz renowację płyty boiska sportowego”.

Zadanie to składa się z kilku elementów składowych:

1. Wybudowanie zadaszenia oraz podestu w celu organizacji imprez w plenerze.
2. Budowa placu zabaw dla najmłodszych.
3. Zagospodarowanie centrum poprzez postawienie altany, grilla oraz ławek parkowych.
4. Utworzenie terenów zielonych wokół remizy.
5. Ogrodzenie terenu wokół kompleksu sportowego.
6. Odpowiednie oświetlenie.
7. Wybudowanie chodnika prowadzącego od drogi głównej do boiska sportowego.
8. Zaadaptowanie części remizy OSP na świetlicę wiejską (remont i wyposażenie).
9. Wybudowanie podjazdu dla niepełnosprawnych.
10. Modernizacja płyty boiska do piłki nożnej.

Zrealizowanie powyższych działań znacząco przyczyni się do urozmaicenia i uatrakcyjnienia życia mieszkańców Maśnika. Pojawią się nowe możliwości spędzania wolnego czasu - świetlica wiejska, plac do imprez w plenerze, zmodernizowane boisko do piłki nożnej, plac zabaw. Inwestycja zapewni podniesienie walorów estetycznych centrum miejscowości. Należy podkreślić, iż zgodnie z interpretacją Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” możliwe są operacje związane z budową i wyposażeniem budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturowe. Łącznie koszt zadania priorytetowego będzie wynosił około 357 000,00 zł Jego realizacja jest planowana na lata 2009-2010. Należy jednak zaznaczyć, że szczegółowe określenie kosztów będzie możliwe dopiero po opracowaniu kosztorysów inwestorskich dla przedmiotowych inwestycji.

12.1 Szacunkowe zestawienie kosztów zadania priorytetowego

1. Zagospodarowanie i modernizacja centrum miejscowości

1.1 Wybudowanie zadaszenia oraz podestu w celu organizacji imprez w plenerze
35 000,00 zł

1.2 Budowa placu zabaw dla najmłodszych
35 000,00 zł

1.3 Zagospodarowanie centrum w małą infrastrukturę (altana, grill oraz ławki)
25 000,00 zł

1.4 Utworzenie terenów zielonych wokół remizy
15 000,00 zł

1.5 Ogrodzenie terenu wokół kompleksu sportowego
25 000,00 zł

1.6 Odpowiednie oświetlenie
35 000,00 zł

1.7 Wybudowanie chodnika prowadzącego od drogi głównej do boiska sportowego
30 000,00 zł

Koszt: 200 000, 00 zł

2. Ożywienie życia kulturalno-społecznego

2.1 Zaadaptowanie części remizy OSP na świetlicę wiejską (remont i wyposażenie)
107 000,00 zł

2.2 Modernizacja płyty boiska do piłki nożnej
50 000,00 zł

Koszt: 157 000,00 zł

Łączne nakłady:

357 000,00 zł

12.2 Harmonogram rzeczowo – finansowy zadania priorytetowego

Tabela 9. Harmonogram rzeczowo – finansowy zadania priorytetowego

Lata	2008		2009				2010	
	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Zakres rzeczowy								
Opracowanie Planu Odnowy Miejscowości								
Przygotowanie niezbędnej dokumentacji technicznej wraz z kosztorysem inwestorskim								
Złożenie wniosku o dofinansowanie w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”								
Uzyskanie zgody, pozwoleń, itp.								
Zagospodarowanie i modernizacja centrum miejscowości								
Zaadaptowanie części remizy OSP na świetlicę wiejską (remont i wyposażenie)								
Modernizacja płyty boiska do piłki nożnej								
Rozliczenie dotacji								

13. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Maśnik

Realizacja projektów zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Maśnik będzie uzależniona bezpośrednio od możliwości finansowych Gminy oraz od wielkości dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. Wdrożenie Planu będzie mieć bezpośredni pozytywny wpływ na sferę przedsiębiorczości i środowisko przyrodnicze, powstaną nowe miejsca pracy, zwiększą się dochody własne gminy, zmniejszy się negatywne oddziaływanie odpadów na środowisko przyrodnicze, poprawią się warunki komunikacji drogowej. Zostaną osiągnięte założone cele i wizja Miejscowości Maśnik.

Wskaźniki osiągnięcia POM Maśnik:

- a. wskaźnik produktu
  - drogi na terenie miejscowości posiadają chodniki,
  - wszystkie gospodarstwa domowe właściwie zagospodarowują odpady stałe,

- b. wskaźnik rezultatu
  - stworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości,
  - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miejscowości,
  - skrócenie czasu podróży i oszczędność w kosztach eksploatacji pojazdów,
  - zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni,
  - poprawa stanu środowiska poprzez ograniczenie emisji toksycznych składników spalin.

- c. wskaźnik oddziaływania
  - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - poprawa stanu środowiska naturalnego,
  - poprawa zdrowotności mieszkańców,
  - liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy.

13.1 Wdrażanie

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że chcąc korzystać z różnych źródeł finansowania należy sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystywania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących z UE.

Funkcję Instytucji Zarządzającej, Koordynującej i Wdrażającej realizację Planu Odnowy Miejscowości będzie pełnił Burmistrz Miasta i Gminy. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje między innymi:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji POM,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- zapewnienie zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu w zakresie informacji i promocji Planu,
- dokładne oceny ex-post po zakończeniu realizacji Planu.

Dla właściwej oceny Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

Tabela 10 Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Maśnik

ZADANIE	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Zainicjowanie tworzenia Planu Odnowy Miejscowości Maśnik	Burmistrz	Czerwiec 2008
2. Przygotowanie POM	Burmistrz Rada Sołecka/mieszkańcy/ zewnętrzni doradcy	Czerwiec-Lipiec 2008
3. Uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości Maśnik przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	31 lipca 2008
4. Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Maśnik na Sesji Rady Miejskiej w Połańcu	Rada Miejska	Sierpień/- Wrzesień 2008

5. Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Burmistrz /projektanci	Sierpień-Wrzesień 2008
6. Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w Planie Odnowy Miejscowości	Burmistrz ,Sołtys, Rada Sołecka, Mieszkańcy	Do roku 2015

13.2 Finansowanie

Zadanie do realizacji zapisane w „Planie Odnowy Miejscowości Maśnik na lata 2008-2015” mogą być wsparte z następujących programów:

1. **„Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”**, działanie „Odnowa i rozwój wsi”.
2. **„Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego”**
3. **„Program Operacyjny Kapitał Ludzki”**

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”, działanie „Odnowa i rozwój wsi”

Najważniejsze zadania realizowane w ramach tego działania związane są z tworzeniem dogodnych warunków dla rozwoju miejscowości, aktywizacją ludności wiejskiej, projektami związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej danej miejscowości.

Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”

Celem głównym programu jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej. O dofinansowanie mogą ubiegać się podmioty posiadające osobowość prawną (stowarzyszenia, związki stowarzyszeń, fundacje, firmy, urzędy gmin, itp.). Dotacja może stanowić nawet 100% wartości realizowanego projektu. Pieniądze mogą być przeznaczone na realizację zadań związanych z poprawą jakości kapitału ludzkiego poprzez organizację szkoleń, warsztatów, zajęć pozalekcyjnych, świetlic środowiskowych. W większości działań można także część dotacji przeznaczyć na zakup materiałów, urządzeń i sprzętu (od 10 do 15 proc. kwoty dotacji). Można realizować także projekty mające na celu tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem, poprawę dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pobudzania aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz rozwoju edukacji i wykształcenia.

Tabela 11 – Możliwości finansowania zadań z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”

<i>Działanie</i>	<i>Nabór wniosków</i>	<i>Wartość projektu</i>	<i>Cel działania</i>	<i>Na co?</i>
6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich	III kwartał 2008 r. / I kwartał w kolejnych latach	do 50 tys. zł (ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi - wsparcie inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych - rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 10 proc. dotacji (do 5 tys. zł)
7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	I kwartał 2008 r. / I kwartał w kolejnych latach	minimum 50 tys. zł (ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcia działania świetlic środowiskowych, - staże i zatrudnienie subsydiowane osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w organizacjach pozarządowych, - rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, - kursy i szkolenia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 15 proc. dotacji (do 7,5 tys. zł)
7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	III kwartał 2008 r. / I kwartał w kolejnych latach	do 50 tys. zł (ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczna mieszkańców wsi - inicjatywy lokalne o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich, - rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 15 proc. dotacji (do 7,5 tys. zł)
9.1.1 Zmniejszenie	luty 2008 r. /	minimum 50 tys. zł	wsparcie	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie ośrodków wychowania przedszkolnego,

nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej	I kwartał w kolejnych latach	(ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	istniejących przedszkoli oraz powstawania nowych	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie istniejących przedszkoli (w tym zatrudnienie personelu), - kampanie informacyjne skierowane do rodziców, - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 10 proc. dotacji
9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	luty 2008 r. / I kwartał w kolejnych latach	minimum 50 tys. zł (ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	tworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty	<ul style="list-style-type: none"> - dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, - doradztwo i opieka dla uczniów wykazujących problemy w nauce, - wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, - zajęcia pozalekcyjne, - poprawa zarządzania placówką oświatową, - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 10 proc. dotacji (do 5 tyś. zł)
9.3 Upowszechnianie formalnego kształcenia ustawicznego	III kwartał 2008 r. / I kwartał w kolejnych latach	minimum 50 tys. zł (ew. wkład własny zostanie określony w dokumentacji konkursowej – nie większy niż 15 proc.)	zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym	<ul style="list-style-type: none"> - kampanie informacyjne w zakresie: korzyści płynących z formalnego podwyższenia lub uzupełnienia posiadanych kwalifikacji oraz potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, - programy kształcenia dla osób dorosłych, - wsparcie dla placówek kształcenia ustawicznego, - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 10 proc. dotacji (do 5 tyś. zł)
9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	nabór trwa od 29.11.2007r./ I kwartał w kolejnych latach	do 50 tys. zł (brak wkładu własnego)	pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz rozwoju edukacji i wykształcenia	<ul style="list-style-type: none"> - pobudzanie inicjatyw na obszarach wiejskich, - działania informacyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich, - zakup materiałów, urządzeń, sprzętu do 10 proc. dotacji (do 5 tyś. zł)

13.3 Komunikacja społeczna i promocja

Informacja na temat Planu będzie przekazywana mieszkańcom w sposób ciągły poprzez:

- Zebrania Wiejskie,
- Posiedzenia Rady Miejskiej,
- Stronę internetową gminy www.polaniec.pl,
- Relacje w bezpłatnym miesięczniku,
- Tablice ogłoszeniowe.

Realizacja Planu musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej, tak aby móc dobrze go modyfikować. Będzie kontynuowana współpraca z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Celem działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych,
- zapewnienie bieżącego informowania o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu.

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla samorządów gminnych. W tym celu istnieje realna potrzeba konsekwentnego kształtowania pozytywnego wizerunku Planu Odnowy Miejscowości.

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych,
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej, a także informacje o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów,
- współpraca z mediami.

13.3 Monitoring

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu posiada Burmistrz Miasta i Gminy Połaniec. Jego główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. Monitoring na podstawie składanych informacji oraz efektów wdrażania będzie prowadziła Rada Miejska oraz poszczególne jej Komisje.

Tabela 12. Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Maśnik

ZADANIE	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w Planie Odnowy Miejscowości.	Rada Sołecka	Raz do roku /w I kwartale/ na Zebraniu Wiejskim
2. Sprawozdanie z realizacji Planu Odnowy Miejscowości.	Burmistrz	Przed sesją absolutoryjną każdego roku oraz przed przyjęciem budżetu na kolejny rok
3. Organizacja debat strategicznych dla oceny jego aktualności.	Rada Sołecka	Raz na dwa lata

13.4 Aktualizacja

Organem uprawnionym do aktualizacji Planu jest Zebranie Wiejskie. Aktualizacja Planu Odnowy Miejscowości musi być następnie zatwierdzona przez Radę Miejską. Aktualizacja będzie się odbywać, co najmniej 1 raz do roku 2015.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
mgr Stanisław Cicho

BIBLIOGRAFIA

I. Podstawowe dokumenty.

1. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Połaniec na lata 2007-2013, z dnia 27 listopada 2007r.
2. Program Odnowy Wsi dla Gminy Połaniec na lata 2007-2013 z dnia 27 listopada 2007r.
3. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Połaniec na lata 2007-2013 z dnia 27 listopada 2007 r.
4. Statut sołectwa Maśnik

II. Dane statystyczne.

1. Dane Urzędu Miasta i Gminy w Połańcu.

III. Źródła internetowe.

1. www.polaniec.pl
2. www.mapa.szukacz.pl
3. www.wikipedia.pl

S P I S T A B E L

Tabela 1. Komplementarność celu z innymi programami	str. 9
Tabela 2. Powierzchnia oraz liczba mieszkańców poszczególnych sołectw w gminie Połaniec wg stanu na 31.12.2007 r.	str. 12
Tabela 3. Miejscowość Maśnik w statystyce stan na 31.12.2007r.....	str. 12
Tabela 4. Struktura ludności gminy Połaniec i miejscowości Maśnik wg wieku-stan na 31.12.2007r.....	str. 13
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczych prowadzonych w miejscowości Maśnik	str. 23
Tabela 6. Analiza SWOT	str. 26
Tabela 7. Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2008-2015 wskazane przez mieszkańców miejscowości Maśnik	str. 32
Tabela 8. Zadania nie inwestycyjne	str. 33
Tabela 9. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadania priorytetowego	str.36
Tabela 10. Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Maśnik	str. 38
Tabela 11. Możliwości finansowania zadań z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”	str. 41
Tabela 12. Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Maśnik	str. 44

SPIS FOTOGRAFI

1. Spotkanie strategiczne 01.07.2008r.- praca w grupach, fot. Anna Kluz .....str. 7
2. Spotkanie strategiczne 01.07.2008r.- praca w grupach, fot. Anna Kluz .....str. 7
3. Debata strategiczna 01.07.2008r. , fot. Anna Kluz.....str. 8
4. Wał przeciwpowodziowy, fot. Rafał Graczkowski..... str.16
5. Remiza OSP Maśnik, fot. Rafał Graczkowski .....str. 18
6. Kompleks boisk sportowych, fot. Rafał Graczkowski .....str. 19
7. Remiza OSP, widok od strony boiska, fot Rafał Graczkowski. ....str. 19